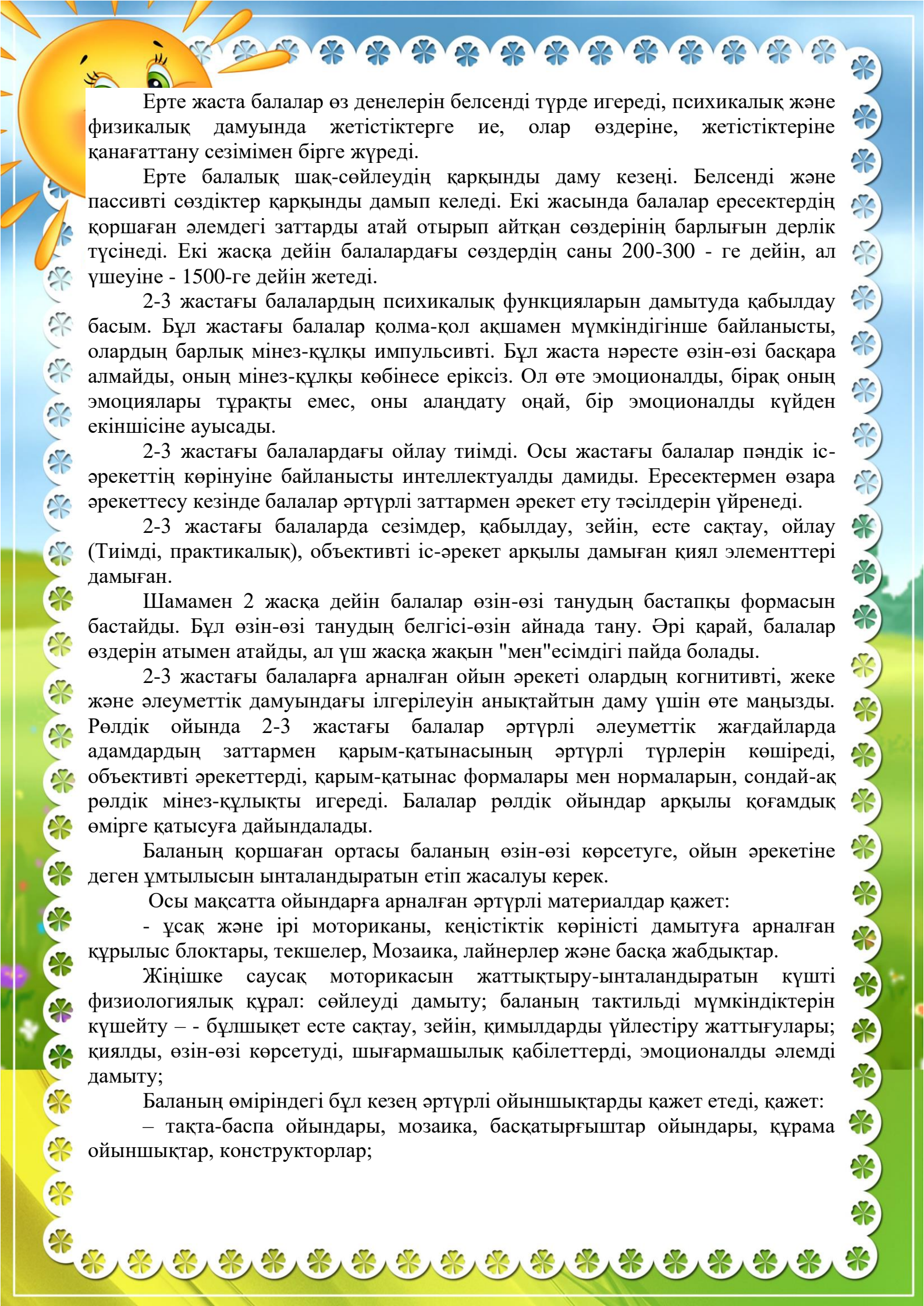

Ата-аналарға кеңес беру

"2-3 жастағы балалардың жас
ерекшеліктері"

Ерте жаста балалар өз денелерін белсенді түрде игереді, психикалық және физикалық дамуында жетістіктерге ие, олар өздеріне, жетістіктеріне қанағаттану сезімімен бірге жүреді.

Ерте балалық шақ-сөйлеудің қарқынды даму кезеңі. Белсенді және пассивті сөздіктер қарқынды дамып келеді. Екі жасында балалар ересектердің қоршаған әлемдегі заттарды атай отырып айтқан сөздерінің барлығын дерлік түсінеді. Екі жасқа дейін балалардағы сөздердің саны 200-300 - ге дейін, ал үшеуіне - 1500-ге дейін жетеді.

2-3 жастағы балалардың психикалық функцияларын дамытуда қабылдау басым. Бұл жастағы балалар қолма-қол ақшамен мүмкіндігінше байланысты, олардың барлық мінез-құлқы импульсивті. Бұл жаста нәресте өзін-өзі басқара алмайды, оның мінез-құлқы көбінесе еріксіз. Ол өте эмоционалды, бірақ оның эмоциялары тұрақты емес, оны аландату оңай, бір эмоционалды күйден екіншісіне ауысады.

2-3 жастағы балалардағы ойлау тиімді. Осы жастағы балалар пәндік іс-әрекеттің көрінуіне байланысты интеллектуалды дамиды. Ересектермен өзара әрекеттесу кезінде балалар әртүрлі заттармен әрекет ету тәсілдерін үйренеді.

2-3 жастағы балаларда сезімдер, қабылдау, зейін, есте сақтау, ойлау (Тиімді, практикалық), объективті іс-әрекет арқылы дамыған қиял элементтері дамыған.

Шамамен 2 жасқа дейін балалар өзін-өзі танудың бастапқы формасын бастайды. Бұл өзін-өзі танудың белгісі-өзін айнада тану. Әрі қарай, балалар өздерін атымен атайды, ал үш жасқа жақын "мен" есімдігі пайда болады.

2-3 жастағы балаларға арналған ойын әрекеті олардың когнитивті, жеке және әлеуметтік дамуындағы ілгерілеуін анықтайтын даму үшін өте маңызды. Рөлдік ойында 2-3 жастағы балалар әртүрлі әлеуметтік жағдайларда адамдардың заттармен қарым-қатынасының әртүрлі түрлерін көшіреді, объективті әрекеттерді, қарым-қатынас формалары мен нормаларын, сондай-ақ рөлдік мінез-құлықты игереді. Балалар рөлдік ойындар арқылы қоғамдық өмірге қатысуға дайындалады.

Баланың қоршаған ортасы баланың өзін-өзі көрсетуге, ойын әрекетіне деген ұмтылысын ынталандыратын етіп жасалуы керек.

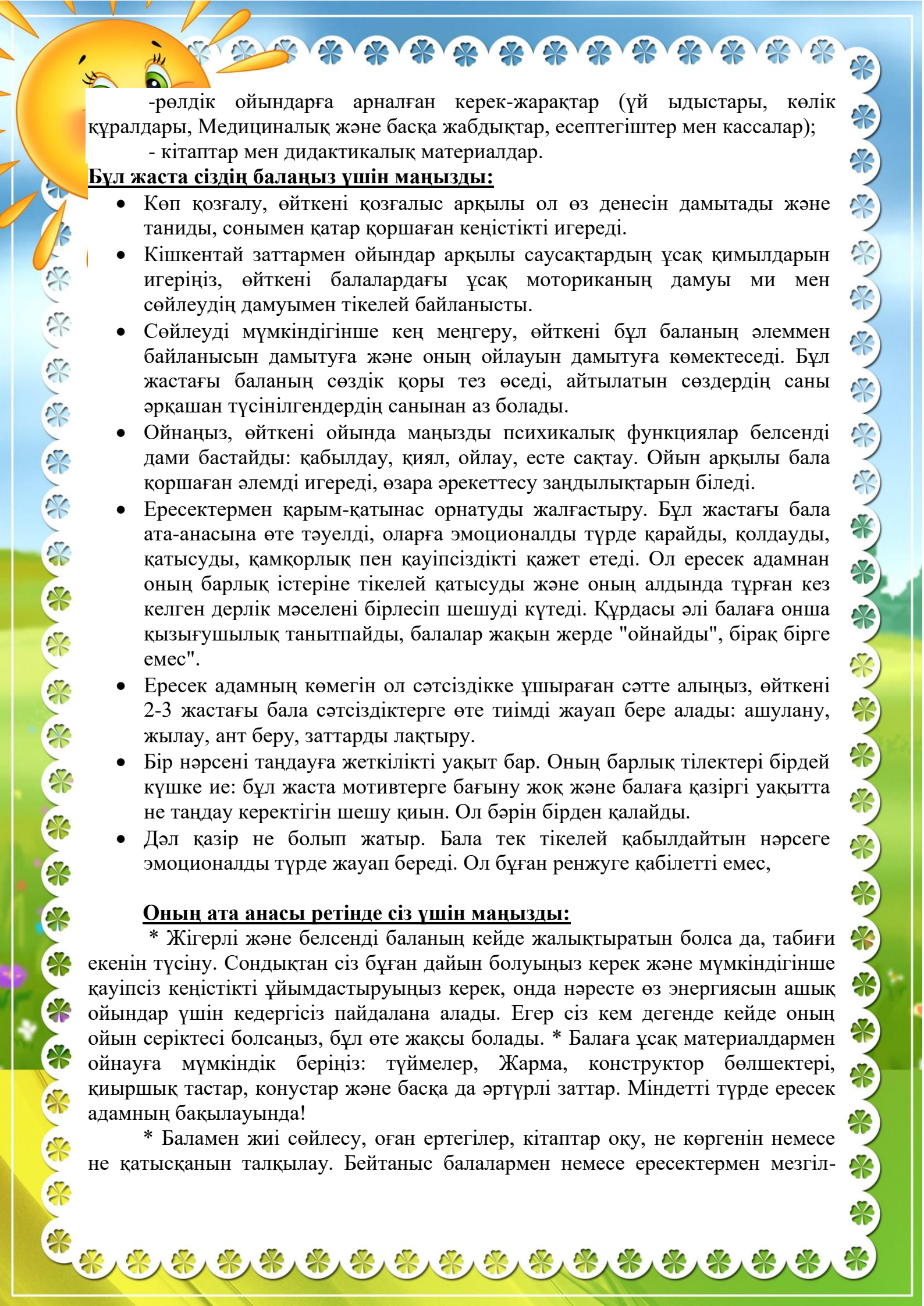
Осы мақсатта ойындарға арналған әртүрлі материалдар қажет:

- ұсақ және ірі моториканы, кеңістіктік көріністі дамытуға арналған құрылыс блоктары, текшелер, Мозаика, лайнерлер және басқа жабдықтар.

Жіңішке саусақ моторикасын жаттықтыру-ынталандыратын күшті физиологиялық құрал: сөйлеуді дамыту; баланың тактильді мүмкіндіктерін күшейту – бұлшықет есте сақтау, зейін, қимылдарды үйлестіру жаттығулары; қиялды, өзін-өзі көрсетуді, шығармашылық қабілеттерді, эмоционалды әлемді дамыту;

Баланың өміріндегі бұл кезең әртүрлі ойыншықтарды қажет етеді, қажет:

– тақта-баспа ойындары, мозаика, басқатырғыштар ойындары, құрама ойыншықтар, конструкторлар;

-рөлдік ойындарға арналған керек-жарақтар (үй ыдыстары, көлік құралдары, Медициналық және басқа жабдықтар, есептегіштер мен кассалар);
- кітаптар мен дидактикалық материалдар.

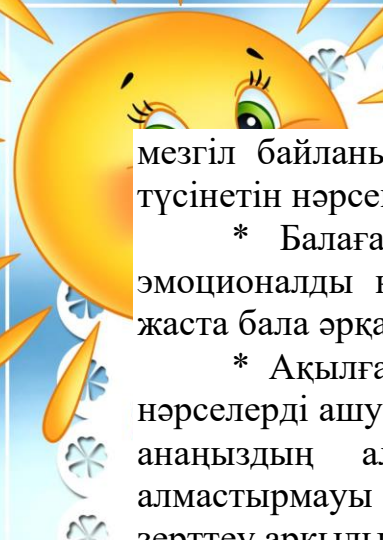
Бұл жаста сіздің балаңыз үшін маңызды:

- Көп қозғалу, өйткені қозғалыс арқылы ол өз денесін дамытады және таниды, сонымен қатар қоршаған кеңістікті игереді.
- Кішкентай заттармен ойындар арқылы саусақтардың ұсақ қимылдарын игеріңіз, өйткені балалардағы ұсақ моториканың дамуы ми мен сөйлеудің дамуымен тікелей байланысты.
- Сөйлеуді мүмкіндігінше кең меңгеру, өйткені бұл баланың әлеммен байланысын дамытуға және оның ойлауын дамытуға көмектеседі. Бұл жастағы баланың сөздік қоры тез өседі, айтылатын сөздердің саны әрқашан түсінілгендердің санынан аз болады.
- Ойнаңыз, өйткені ойында маңызды психикалық функциялар белсенді дами бастайды: қабылдау, қиял, ойлау, есте сақтау. Ойын арқылы бала қоршаған әлемді игереді, өзара әрекеттесу заңдылықтарын біледі.
- Ересектермен қарым-қатынас орнатуды жалғастыру. Бұл жастағы бала ата-анасына өте тәуелді, оларға эмоционалды түрде қарайды, қолдауды, қатысуды, қамқорлық пен қауіпсіздікті қажет етеді. Ол ересек адамнан оның барлық істеріне тікелей қатысуды және оның алдында тұрған кез келген дерлік мәселені бірлесіп шешуді күтеді. Құрдасы әлі балаға онша қызығушылық танытпайды, балалар жақын жерде "ойнайды", бірақ бірге емес".
- Ересек адамның көмегін ол сәтсіздікке ұшыраған сәтте алыңыз, өйткені 2-3 жастағы бала сәтсіздіктерге өте тиімді жауап бере алады: ашулану, жылау, ант беру, заттарды лақтыру.
- Бір нәрсені таңдауға жеткілікті уақыт бар. Оның барлық тілектері бірдей күшке ие: бұл жаста мотивтерге бағыну жоқ және балаға қазіргі уақытта не таңдау керектігін шешу қиын. Ол бәрін бірден қалайды.
- Дәл қазір не болып жатыр. Бала тек тікелей қабылдайтын нәрсеге эмоционалды түрде жауап береді. Ол бұған ренжуге қабілетті емес,

Оның ата анасы ретінде сіз үшін маңызды:

* Жігерлі және белсенді баланың кейде жалықтыратын болса да, табиғи екенін түсіну. Сондықтан сіз бұған дайын болуыңыз керек және мүмкіндігінше қауіпсіз кеңістікті ұйымдастыруыңыз керек, онда нәресте өз энергиясын ашық ойындар үшін кедергісіз пайдалана алады. Егер сіз кем дегенде кейде оның ойын серіктесі болсаңыз, бұл өте жақсы болады. * Балаға ұсақ материалдармен ойнауға мүмкіндік беріңіз: түймелер, Жарма, конструктор бөлшектері, қиыршық тастар, конустар және басқа да әртүрлі заттар. Міндетті түрде ересек адамның бақылауында!

* Баламен жиі сөйлесу, оған ертегілер, кітаптар оқу, не көргенін немесе не қатысқанын талқылау. Бейтаныс балалармен немесе ересектермен мезгіл-

мезгіл байланыста болу пайдалы, өйткені бала анасы әдетте жарты сөзден түсінетін нәрсені мұқият айтуға мәжбүр.

* Балаға сабырлы және мейірімді болыңыз. Мүмкін болса, оның эмоционалды күйін және шұғыл қажеттіліктерін түсіну керек, өйткені бұл жаста бала әрқашан оларды нақты тұжырымдап, мәлімдей алмайды.

* Ақылға қонымды қауіпсіздікті сақтау нәрестені жаңа және қызықты нәрселерді ашу мүмкіндігінен айырмауы керек екенін есте сақтаңыз. Сіздің ата-анаңыздың алаңдаушылығы сіздің балаңыздың даму мүмкіндіктерін алмастырмауы керек, ол осы жаста қабылдау арқылы, яғни жаңасын үнемі зерттеу арқылы болады.

* Кішкентай баланың уақытты мүлдем басқа қабылдауы бар екенін түсіну. Ол үшін тек нақты нәрсе бар. Сіздің жақын болашаққа да жүгіну әрекеттеріңіз олар үшін мүлдем қабылданбайды.

* Қиындық туындаған жағдайда баланың эмоционалды жарылыстарына сабырлы және түсіністікпен қарау. Бала оған қиын тапсырма бере алмаған кезде ашулану немесе Көз жасы табиғи нәрсе. Егер әсер өте күшті болмаса, оны елемеуге болады, егер бала қатты бұзылған болса, оның назарын жұбату немесе ауыстыру керек.

3 жылдық дағдарыс – ерте және мектепке дейінгі жас арасындағы шекара-баланың өміріндегі ең қиын сәттердің бірі. Бұл ескі әлеуметтік қатынастар жүйесін жою, қайта қарау. Бала ересектерден бөлініп, олармен жаңа, тереңірек қарым-қатынас орнатуға тырысады. Баланың позициясының өзгеруі – "мен өзім" деген жаңа ұстаным, оның тәуелсіздігі мен белсенділігінің артуы жақын ересектерден уақтылы қайта құруды талап етеді. Егер баламен жаңа қарым – қатынас дамымаса, оның бастамасы көтермеленбейді, Тәуелсіздік үнемі шектеледі, балада ересектермен (және ешқашан-құрдастарымен) қарым-қатынаста көрінетін дағдарыстық құбылыстар пайда болады.